

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

СИЛАБУС

Дисципліна «Логіка»

1 семестр 2019/2020 навчальний рік

Викладач:	<i>Бородай Андрій Володимирович, кандидат політичних наук, Старший викладач кафедри «Філософії та СПН» philosof@dgma.donetsk.ua</i>
Кредити та кількість годин:	<i>Денна форма навчання: лекції – 30 годин, практичні роботи (семинарські) – 15 годин.</i>
Статус дисципліни:	<i>обов'язкова</i>
Мова навчання:	<i>українська</i>
Форма навчання:	<i>очна (денна)</i>

Донбаська державна машинобудівна академія

ПОГОДЖЕНО

Декан ФЕМ

проф. Мироненко Є. В.

_____

« ____ » _____ 2019 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри «Філософії та СПН»

Завідувач кафедри _____

Протокол № « ____ » _____ 2020 р.

I. Опис навчальної дисципліни

Сучасна освіта стоїть перед складною проблемою співвіднесення величезного накопичення знань, інформації сучасною цивілізацією, з одного боку, і потребою підготовки компетентних, ерудованих фахівців, які здатні орієнтуватися в інформаційному полі, обирати і застосовувати необхідні знання, критично мислити. Серед усіх навчальних дисциплін «Логіка» займає особливе місце. Адже, на думку Арістотеля – засновника цієї науки, логіка це «знаряддя», «інструмент», який дає змогу кожному, хто її опанував, отримати метод дослідження будь-якої проблеми. У наш час роль і значення логіки суттєво зростають, що зумовлюється потребами НТР, насамперед у широкій комп'ютеризації виробництва, керування і обслуговування.

Логіка є однією з фундаментальних наук в системі пізнання всесвіту. В наш час ця наука є доволі розвинутою, має високий теоретичний рівень і чимало спеціалізованих напрямків. На шляхах практичного застосування результатів досліджень сучасної логіки прогноуються нові революційні відкриття.

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – передбачає ознайомлення студентів з логічною теорією мислення і оволодіння навичками логічного аналізу здобутого у процесі навчання політологічного знання та інтерпретації формалізованої мови науки логіки в сфері політології; виявлення логічних помилок в міркуваннях з політологічним змістом; виведення політологічного знання; доведення політологічного знання на істинність або спростування на хибність.

Завдання дисципліни:

- ознайомити студентів із теоретичними основами логіки як філософської науки про процедуру правильного, аналітичного, критичного мислення; способами його організації та законами, дотримання котрих забезпечує формальну правильність здійснення інтелектуальних операцій і є умовою їх практичної ефективності;
- на понятійному рівні розкрити студентам тенденції історичного розвитку логіки як галузі філософського та методологічного знання;
- навчити студентів практичним навичкам формування логічної культури мислення; критичного аналізу політичних та політологічних текстів; побудови нормованих повідомлень; освоєння прийомів формування логічної аргументації при проведенні політичного та політологічного дискурсу.

III. Результати навчання

За результатами навчання слухачі знатимуть:

- основні характеристики процесу пізнання;
- особливості логіки як науки про мислення;
- основні принципи і закони правильного мислення;
- основні форми мислення - поняття, судження та умовивід, їх форми та види;
- поняття гіпотези, її структура, види гіпотез.

Вміти:

- розкривати і пояснювати основні закономірності розвитку логічних знань;
- застосовувати навички аналітико-дедуктивного стилю мислення та раціональної легітимації соціальної поведінки;
- використовувати науковий стиль викладу думок, специфіку наукового пізнання, принципів евристики;
- використовувати раціональні схеми переконання, використання теорії і практики аргументації;
- використовувати логічні основи ораторської та полемічної майстерності

IV. Програма навчальної дисципліни (структура дисципліни)

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)				
		Усього	в т.ч.			
			Л	П (С)	Лаб	СРС
Змістовий модуль 1 Класична філософія						
1.	Предмет і значення логіки як науки	8	2	1		5
2.	Семіотичний характер логіки	8	2	1		5
3.	Історичні етапи розвитку логічного знання: Античність і Середньовіччя	8	2	1		5
4.	Історичні етапи розвитку логічного знання: Новий час і розвиток логіки від І.Канта до наших днів.	8	2	1		5
5.	Ім'я та поняття	8	2	1		5
6.	Операції над поняттями.	8	2	1		5
7.	Висловлювання та судження.	9	2	2		5
8.	Умовивід	7	2			5
9.	Дедуктивні міркування.	8	2	1		5
10.	Правдоподібні міркування	8	2	1		5
11.	Загальна характеристика основних законів логіки.	7	2			5
12.	Закон тотожності і закон суперечності.	8	2	1		5
13.	Закон вилучення третього і закон достатньої підстави.	8	2	1		5
14.	Логічна характеристика доведення і спростування	8	2	1		5
15.	Гіпотеза	9	2	2		5
Усього годин		120	30	15		75

V Теми семінарських занять

№ з/п	Тема заняття
1.	Предмет і значення логіки. Семіотичний характер логіки
2.	Історичні етапи розвитку логічного знання.
3.	Ім'я та поняття. Операції над поняттями
4.	Висловлювання та судження.
5.	Умовивід, дедуктивні і правдоподібні міркування
6.	Загальна характеристика основних законів логіки
7.	Логічна характеристика доведення і спростування. Гіпотеза

VI. Порядок оцінювання результатів навчання

Перелік обов'язкових контрольних точок для оцінювання знань студентів денної форми навчання

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Max балів	Характеристика критеріїв досягнення результатів навчання для отримання максимальної кількості балів
1	Контроль поточної роботи на семінарських заняттях	35	Студент здатний продемонструвати критичне осмислення лекційного та позалекційного матеріалу, виступати з доповідями з визначених питань, брати кваліфіковану участь у дискусії з наведенням аргументації.
2	Тестове семінарське завдання	20	Семінарська контрольна робота в формі тестування включає питання, що були розглянуті на 1-7 семінарських заняттях з курсу логіки, що дозволяє студентам зорієнтуватися – що таке предмет і значення логіки, семіотичний характер логіки, ім'я та поняття, висловлювання та судження, умовивід, основні закони логіки, логічні характеристики доведення і спростування, поняття гіпотези.
3	Написання реферату	20	Студент здатний продемонструвати достатній рівень опанування основних положень з обраної тематики, демонструвати знання відповідної літератури, вміння аналізувати матеріал, робити узагальнення та самостійні висновки.
4	Модульна контрольна робота	25	Студент продемонстрував достатній рівень знань з тем логіки, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни.
Поточний контроль		100	
Підсумковий контроль		100	Студент продемонстрував достатній рівень знань з тем курсу, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни.
Всього		100	-

VII Критерії оцінювання сформованості програмних результатів навчання під час підсумкового контролю

Синтезований опис компетентностей	Типові недоліки, які зменшують рівень досягнення програмного результату навчання
Когнітивні: - студент здатний продемонструвати знання і розуміння особливостей тематик курсу логіки; - студент здатний продемонструвати знання і розуміння основних понять логіки; - студент здатний продемонструвати знання і розуміння найважливіших питань логіки;	75-89% - студент припускається несуттєвих помилок у описі змісту знань і розуміння основних законів логіки, припускається несуттєвих помилок при демонстрації знань і розуміння висловлювань та суджень, припускається несуттєвих помилок при визначенні логічних характеристик доведення і спростування.
	60-74% - студент припускається суттєвих помилок у описі змісту знань і розуміння основних законів логіки, припускається суттєвих помилок при демонстрації знань і розуміння при визначенні логічних характеристик доведення і спростування.
	менше 60% - студент не може обґрунтувати свою позицію стосовно змісту знання і розуміння особливостей політичної глобалістики, не може самостійно визначити і пояснити розуміння головних глобальних проблем, понять, концепцій, що

Синтезований опис компетентностей	Типові недоліки, які зменшують рівень досягнення програмного результату навчання
	лежать в основі розвитку сучасного глобального суспільства.
Афективні: - студент здатний критично осмислювати матеріал; аргументувати власну позицію оцінити аргументованість вимог та дискутувати у професійному середовищі; - студент здатний співпрацювати із іншими студентами та викладачем; ініціювати і брати участь у дискусії, розділяти цінності колективної та наукової етики	75-89% - студент припускається певних логічних помилок в аргументації власної позиції в дискусіях на заняттях та під час захисту індивідуальних завдань, відчуває певні складності у поясненні нефахівцю окремих аспектів професійної проблематики
	60-74% - студент припускається істотних логічних помилок в аргументації власної позиції, слабо виявляє ініціативу до участі у дискусіях та індивідуальних консультаціях за наявності складності у виконанні індивідуальних завдань; відчуває істотні складності при поясненні фахівцю або нефахівцю окремих аспектів професійної проблематики
	менше 60% - студент не здатний продемонструвати володіння логікою та аргументацією у виступах, не виявляє ініціативи до участі у дискусії, не здатний пояснити нефахівцю суть відповідних проблем професійної діяльності; виявляє зневагу до етики навчального процесу.

VIII ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Характеристика змісту засобів оцінювання
1.	Контроль поточної роботи на семінарських заняттях	- фронтальне опитування за термінологічним матеріалом та за питаннями до семінарського заняття; - оцінювання активності участі у дискусіях
2.	Індивідуальні завдання	- письмовий звіт або реферат про виконання індивідуального завдання; - оцінювання самостійності та якості виконання завдання в ході звіту-захисту та співбесіди
3.	Модульна контрольна робота	- стандартизовані тести; - питання до модульної контрольної роботи
Підсумковий контроль		питання до екзамену

X Основна література

- Анисов А.М. Современная логика. – М., 2002.
- Асмус В. Ф. Лекции по истории логики: Авиценна, Бэкон, Гоббс, Декарт, Паскаль. / Под ред. и со вступ. ст. Б.В.Бирюкова. – М.: ЛКИ, 2007. – 240 с. (Из истории логики XX века).
- Бандурка О. М., Тягло О. В. Курс логіки: Підручник. — К., 2002.
- Бартон В. И. Логика. — Минск, 2001.
- Берков В. Ф. Логика: Учебник для вузов. — Минск, 2002.
- Богдановський І.В., Льовкіна О.Г. Логіка: опорний конспект лекцій – К., 2007.
- Брюшинкин В. Н. Практический курс логики для гуманитариев. — М., 1996.
- Гетманова А. Д. Логика: учебник для студентов вузов. — 13-е изд. — М., 2008.
- Демидов И. В. Логика: Учеб. пособие для юрид. вузов. — М., 2000.
- Дуцяк І.З. Логіка: Підручник. – К., 2010.
- Жеребкін В. Є. Логіка: Підручник — 10-е вид. — К., 2008.
- Жоль К. К. Методы научного познания и логика для юристов. — К., 2001.

13. Івін О. А. Логіка. — К., 1996.
14. Ішмуратов А. Т. Вступ до філософської логіки. — К., 1997.
14. Карамишева Н.В. Логіка (теоретична і прикладна): навч. посіб. / Н.В. Карамишева. — К.: Знання, 2011. — 455 с.
15. Конверський А. Є. Логіка (традиційна та сучасна): Підручник для студ. вищих навч. закладів — 2-е вид. — К., 2008.
16. Логіка: Підручник для студ. вищих навч. закладів / За заг. ред. В.Д. Титова. — Харків, 2005.
17. Логіка для юристів: Навч. посібник / За заг. ред. В.І. Цимбалюка. — Львів, 2007.
18. Мозгова Н.Г. Логіка: Навч. посібник. — 2-е вид. — К., 2008.
19. Ряшко В.І. Логіка: Навч. посібник. — К., 2009.
20. Тофтул М.Г. Логіка: Підручник. — 2-е вид. — К., 2008.
21. Тягло О.В. Критичне мислення: Навч. посібник. — Харків, 2008.
22. Фреге Г. Логика и логическая семантика. — М., 2000.
23. Хоменко І. В. Логіка для юристів. — К., 2001.
24. Хоменко І. В. Логіка: Підручник для студ. вищих навч. закладів. — К., 2007.
25. Хоменко І. В. Логіка: теорія і практика: Підручник. — К., 2010.
26. Шейнов В.П. Искусство убеждать. — М., 2002
27. Щербина О.Ю. Логіка для юристів: Курс лекцій. — 3-є вид. — К., 2007. Д. -Львів: "Новий Світ-2000", 2005. -440 с

XI Додаткова література

1. Cori M. Irving, Carl Cohen. Introduction to logic. — Prentice Hall, 1998.
2. Lambert K., Ulrich W. The Nature of Argument. — New York, 1980.
3. Lumosity: Brain Games & Brain Training [Electronic resource]. — Access mode: www.lumosity.com

XII. Інформаційні ресурси в Інтернет

1. www.dgma.donetsk.ua
2. www.ru.wikipedia.org

XIII. Політика доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення Кодексу честі¹.

Окреслимо його основні складові:

Складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб.

Надавати для оцінювання лише результати власної роботи.

Не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів.

Не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

---

¹ Кодекс честі Донбаської державної машинобудівної академії / <http://www.dgma.donetsk.ua/kodeks-chesti.html>